

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ:
НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ВИМІР
В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 26 квітня 2024 року

Одеса
«Фенікс»
2024

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 15.05.2024 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: науково-практичний вимір в умовах воєнних викликів** : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 26 квітня 2024 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2024. – 1000 с.
ISBN 978-617-8430-05-4

У збірнику відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології в умовах повномасштабного військового вторгнення. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їх конституційному вимірі у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики. Відображено наукові напрацювання у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових і науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)»364»»20»(062.552)

Матеріали видано в авторській редакції

ISBN 978-617-8430-05-4

© НУ «Одеська юридична академія, 2024
© Автори статей, 2024

Маршук Юлія Сергіївна ВІДШКОДУВАННЯ МОРАЛЬНОЇ ШКОДИ, ЗАПОДІЯНОЇ ВНАСЛІДОК НЕНАЛЕЖНОГО НАДАННЯ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ: ТЯГАР ДОВЕДЕННЯ ВИНИ	606
Новиченко Михайло Юрійович МІСЦЕ КРИПТОВАЛЮТИ В СИСТЕМІ ЦИФРОВИХ ПЛАТІЖНИХ ІНСТРУМЕНТІВ	609
Оскілко Олексій Олегович ДО ОКРЕМИХ ПИТАНЬ ВИЗНАЧЕННЯ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ.....	610
Романовський Денис Сергійович АЛІМЕНТНІ ПРАВОВІДНОСИНИ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО ВІКУ (ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНА ПЕРСПЕКТИВА)	613
Сухий Євген Олександрович ДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ПРАВА НА ЖИТЛО.....	615
Шамота Олександр Володимирович ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ У СІМЕЙНИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ.....	617
Якушев Станіслав Ігорович КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ ІНСТИТУТУ КОМПЕНСАЦІЇ МОРАЛЬНОЇ ШКОДИ (НА ПРИКЛАДІ ФРАНЦІЇ ТА АНГЛІЇ)	618

СЕКЦІЯ 14. ЦИВІЛЬНЕ СУДОЧИНСТВО У СВІТЛІ РЕФОРМУВАННЯ СУДОВОЇ СИСТЕМИ

Голубева Неллі Юріївна ДО ПИТАННЯ ПРО ПОЗБАВЛЕННЯ БАТЬКІВСЬКИХ ПРАВ ЩОДО ДИТИНИ, ЯКА ДОСЯГЛА ПОВНОЛІТТЯ.....	621
Андронов Ігор Володимирович БЕЗПАПЕРОВИЙ ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС	623
Бут Ілля Олександрович АЛЬТЕРНАТИВНІ ПОЗОВНІ ВИМОГИ У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ	626
Дрогозюк Крістіна Борисівна ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗМІЩЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ В ОНЛАЙН-БЛОГАХ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ	628
Павлова Юлія Сергіївна ПЕРСПЕКТИВИ ТА ВИКЛИКИ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В СУДОВІЙ СИСТЕМІ	630
Полуніна Ольга Олександрівна ПРОЦЕСУАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИРІШЕННЯ СПРАВ ПРО УСИНОВЛЕННЯ: ВНУТРІШНІ ТА МІЖНАРОДНІ ВИМІРИ В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ.....	632
Полюк Юлія Іванівна ПОЗАСУДОВІ ПРОЦЕДУРИ ЗАХИСТУ ЯК СПОСІБ ОПТИМІЗАЦІЇ ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА.....	634
Стоянова Тетяна Анатоліївна РОЛЬ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ СТРОКІВ У СПРАВАХ ПРО ВИДАЧУ ТА ПРОДОВЖЕННЯ ОБМЕЖУВАЛЬНОГО ПРИПISУ	636
Цал-Цалко Юлія Юліївна ТИМЧАСОВИЙ ПРИХИСТОК ДИТИНИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ.....	638
Яніцька Інна Анатоліївна ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЩОДО ОПИКИ ТА ПІКЛУВАННЯ НАД ДІТЬМИ. ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ В УКРАЇНІ	640
Гончарук Анастасія Сергіївна РІВНІСТЬ СТОРІН В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ: МІФ ЧИ РЕАЛЬНІСТЬ	641
Кикоть Артем Володимирович РОЛЬ УСНИХ ДОКАЗІВ У ФОРМУВАННІ СИСТЕМИ РИМСЬКОГО ПРАВА.....	644
Петренко Наталія Дмитрівна ШТРАФ ЗА ЦИВІЛЬНИМ ПРОЦЕСУАЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ БРАЗИЛІЇ.....	645
Привиденцев Олександр Геннадійович ОРИГІНАЛ ЕЛЕКТРОННОГО ПОВІДОМЛЕННЯ ЯК ДОКАЗ В РАМКАХ ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА.....	647
Сатановська Олена Валентинівна ЕЛЕМЕНТИ ЖИТЛОВИХ ПРАВОВІДНОСИН: СУБ'ЄКТ, ОБ'ЄКТ ТА ЗМІСТ	650
Снітко Андрій Сергійович НОВІ ТЕНДЕНЦІЇ В РОЗВИТКУ ПРОЦЕДУРИ ОНЛАЙН ВИРІШЕННЯ СПОРІВ У СФЕРІ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ... ..	652

СЕКЦІЯ 15. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ТА ПАТЕНТНОЇ ЮСТИЦІЇ

Харитоновна Олена Іванівна САМОЗАХИСТ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ: ДО ПОСТАНОВКИ ПРОБЛЕМИ.....	655
---	-----

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ У СІМЕЙНИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

Безумовно важливим кроком у формуванні гендерного законодавства стало прийняття відповідних національних законів, що стало першим кроком у подоланні прогалин відносно рівних прав та можливостей жінок і чоловіків [1; 2].

Слід відмітити, що деякий час в сімейному праві встановлювалися положення, які допускали певну юридичну «нерівність» суб'єктів, які законодавець намагається виправити в процесі розвитку сімейного законодавства. Одним із таких прикладів були положення щодо шлюбного віку чоловіків і жінок, який за попередньою редакцією ч.1 ст.22 СК України встановлювався для жінок 17 років, а для чоловіків – 18 років.

Нині це питання актуалізується у зв'язку з тим, що до вказаної норми СК України внесено зміни і встановлено однаковий шлюбний вік для чоловіків і жінок – 18 років. Це є новелою, яка введена Законом України «Про внесення змін до Сімейного кодексу України щодо підвищення шлюбного віку» від 15.03.2012 р. [3].

Одним з провідних принципів сімейного права України входить принцип гендерного балансу в сімейних правовідносинах. Так, згідно з ч.6 ст.7 Сімейного кодексу України жінка та чоловік мають рівні права і обов'язки у сімейних відносинах, шлюбі та сім'ї [4].

На нашу думку, встановлення однакового шлюбного віку для жінок та чоловіків є наслідком введення сучасних тенденцій у вітчизняне законодавство, які відображають прагнення законодавця відтворити відомі європейські стандарти щодо забезпечення рівних можливостей жінки і чоловіка у суспільстві. Крім того, встановлення для жінок молодшого шлюбного віку аж ніяк не гарантує, що всі без винятку жінки саме у цьому віці (а не в 18) досягають необхідного рівня зрілості, що є дуже індивідуальним.

Жінка та чоловік мають рівні права та обов'язки у сімейних відносинах, шлюбі та сім'ї (ч. 6 ст. 7 СК України).

Враховуючи реалії сьогодення та ситуацію, що виникла у світі у зв'язку з епідеміологічною ситуацією, то проблема гендерної рівності не тільки не втратила своєї актуальності, а й потребує подальшого дослідження та встановлення на законодавчому рівні гарантій та механізмів реалізації.

Особливо гострою проблема стала саме у сімейних відносинах, бо багатьом родинам прийшлося заново переосмислити умови співжиття та співіснування, особливо в режимі ізоляваності та постійного знаходження один біля одного, що в сучасних умовах потребує зусиль від усіх членів сім'ї.

Гаджетизація позбавила деякі родини функції «живого спілкування», це залишає суттєвий відбиток на комунікації членів родини задля вирішення простих побутових питань, не рахуючи біль масштабних проблем. Тому виникає необхідність нагадування про невід'ємні принципи сімейного права та обов'язки членів родини, що прямо прописані законодавцем.

Сімейний кодекс України в п.4 ст.55 вказує, що «дружина та чоловік зобов'язані спільно дбати про матеріальне забезпечення сім'ї». Таким чином, українське сімейне законодавство проголошує рівність членів подружжя у процесах прийняття важливих для життя родини рішень, а також наполягає на тому, що і жінка, як і чоловік, повинна дбати про матеріальне забезпечення родини.

Тому коли проблеми з матеріальним забезпеченням родини покладається лише на одного із подружжя, в сучасних умовах визнається недоречним, а така нагальна небезпека як Covid-19 дозволила поглянути на даний аспект родинних відносин з іншого ракурсу.

Особливої уваги заслуговує дотримання принципу гендерної рівності ст. 60 СК України, якою передбачено, що «майно, набуте подружжям за час шлюбу, належить дружині та чоловікові на праві спільної сумісної власності незалежно від того, що один з них не мав з поважної причини (навчання, ведення домашнього господарства, догляд за дітьми, хвороба тощо) самостійного заробітку (доходу)».

Хоч і непрямо, але дана стаття визнає домашню працю жінки та її догляд за дітьми, які формально є неоплачуваними, такими, що мають вартість на ринку праці, і, таким чином, внесок жінки в матеріальний добробут родини. Однак сучасні умови диктують й іншу поведінку в родині, як, наприклад ведення домашнього побуту, що зосереджується на чоловікові, коли дружина повністю фінансово забезпечує родину.

Також ст. 75 встановлює, що право на утримання (аліменти) того з подружжя, хто є непрацездатним та потребує матеріальної допомоги, за умови, що другий із подружжя цю матеріальну допомогу може надавати. Актуалізація даних положень є дуже доречною у період загострення Covid-19. Слід відмітити, що дане положення діє не тільки на час існування шлюбу, але й протягом одного року від дня розірвання шлюбних відносин.

Сучасне українське сімейне законодавство розглядає тривале проживання чоловіка й жінки однією сім'єю як зареєстрований шлюб в соціологічному розумінні, урівнюючи його з зареєстрованим у правовому сенсі.

Саме тому ст. 91 передбачається, що «якщо жінка та чоловік, які не перебувають у шлюбі між собою, тривалий час проживали однією сім'єю, той із них, хто став непрацездатним під час спільного проживання, має право на утримання відповідно до статті 76 цього Кодексу» [4].

Список використаних джерел

1. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків : Закон України від 08.09.2005 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 52. Ст. 561.
2. Про вдосконалення роботи центральних і місцевих органів виконавчої влади щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків : указ Президента України від 26.07.2005 р. *Офіційний вісник України*. 2005. № 30. Ст. 1791.
3. Про внесення змін до Сімейного кодексу України щодо підвищення шлюбного віку : Закон України від 15.03.2012 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 49. Ст. 562.
4. Сімейний кодекс України : Закон України від 10.01.2002 р. № 2947-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 21–22. Ст. 135.

Ключові слова: Гендерна рівність, сімейні правовідносини, пандемія та її вплив, статеві стереотипи, рівноправ'я та рівні можливості.

Keywords: Gender equality, family legal relations, the pandemic and its impact, gender stereotypes, equality and equal opportunities.

Якушев Станіслав Ігорович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри цивільного права*

КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ ІНСТИТУТУ КОМПЕНСАЦІЇ МОРАЛЬНОЇ ШКОДИ (НА ПРИКЛАДІ ФРАНЦІЇ ТА АНГЛІЇ)

Шкоду поділяють на матеріальну та нематеріальну (моральну). Встановлення матеріальних збитків не викликає, здебільшого, особливих труднощів, тоді як виникають складності, коли йдеться про моральну шкоду. Цей вид шкоди з матеріальної точки зору є невідчутним і адекватних критеріїв його оцінки не існує, що зумовлює неоднозначність судової практики